

راهکار حفظ تعادل بازار ارز

پنج‌شنبه و هفتمین جلسه از سلسله نشست‌های «گفتگوهای راهبردی»، در تاریخ چهارشنبه ۱۵ اسفند ماه ۱۳۹۷، با سخنرانی آقای علیرضا توکلی کاشی پژوهشگر حوزه اقتصاد با عنوان «معرفی یک ابزار نوین مالی؛ گواهی سپرده ارزی قابل معامله» در سالن نشست‌های مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری برگزار شد. ۴۷

نشست معرفی یک ابزار نوین مالی؛ گواهی سپرده ارزی قابل معامله با سخنرانی آقای علیرضا توکلی کاشی پژوهشگر حوزه اقتصاد برگزار شد.

توکلی در ابتدای این نشست به بیان تمایز میان ارز و نرخ ارز پرداخت و تأکید کرد که تأکید او در این نشست بر نرخ ارز خواهد بود. حفظ ارزش پول، کارکردهای حسابداری و مالی، مبنا قرارگیری برای ارائه‌ی گزارش به مجامع ملی و ... همگی از کارکردهای نرخ ارز هستند. ارزهای خارجی پایدار مثل دلار و یورو، از عمده‌بازارهای هدف مردم برای حفاظت از دارایی‌هایشان در برابر تورم هستند چراکه این بازارها به سرعت خود را با تورم تطبیق می‌دهند و از سوی دیگر جنس این بازارها به گونه‌ای نیست که دولت بتواند قیمت‌های دستوری و مصنوعی را بر آن‌ها تحمیل کند. اما اشکالی که در این بین پیش می‌آید، این است که ارزهای خارجی مانند هر کالای دیگری یک بازار تعادلی دارند؛ هجوم مردم به این بازار که با هدف مصون‌سازی از تورم اتفاق می‌افتد، تعادل این بازارها را به هم زده و باعث خواهد شد تا بخشی از تولید و تجارت از این نوسان غیرطبیعی، آسیب ببیند. ضرر فعالان اقتصادی سبب کاهش سطح فعالیت ایشان و در نتیجه کاهش تولید ناخالص داخلی و کاهش رشد اقتصادی کشور خواهد شد! اما راه چاره چیست؟

راه‌حل پیشنهادی توکلی برای این مسئله گواهی سپرده ارزی بود. وی در ادامه نشست به تشریح ارکان مختلف این راهکار پیشنهادی پرداخت:

۱. یک نهاد ارزی، بخشی از منابع خود را در یک بانک دولتی (بانک عامل) برای دوره نسبتاً بلندمدتی سپرده‌گذاری می‌کند و در مقابل آن یک گواهی سپرده ارزی مدت‌دار دریافت می‌دارد.

۲. بانک عامل، به این گواهی سپرده بلندمدت، نرخ سودی را معادل نرخ سود بلندمدت سپرده‌های ارزی اعطا خواهد کرد.

۳. ضمانت بازپرداخت اصل و سود این گواهی سپرده در سررسیدهای مقرر بر عهده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

۴. نهاد ارزی مزبور، بلافاصله این گواهی را نزد بورس پذیرش خواهد کرد و معادل آن اوراق گواهی سپرده قابل نقل و انتقال دریافت خواهد کرد.

۵. نهاد ارزی با اعلام اطلاعیه رسمی، بخش کوچکی از این سپرده را (در حدود ۵ درصد) در یک روز مشخص به عموم مردم و سرمایه‌گذاران و به قیمتی که توسط مکانیزم عرضه و تقاضای بازار مشخص خواهد شد، به بازار عرضه خواهد کرد.

۶. نهاد ارزی، منابع ریالی حاصل را صرف مصارف ریالی خود خواهد کرد.

۷. در روزهای بعدی، نهاد ارزی اقدامات زیر را انجام خواهد داد:

الف. در زمانی که مطابق مصوبه هیات عامل خود قرار باشد تسهیلات ارزی به اشخاص ثالث اعطا کند و تسهیلات‌گیرندگان قصد استفاده ریالی از آن را داشته باشند، صندوق با انتقال بخشی از گواهی سپرده ارزی خود به ذی‌نفع، تعهدات خود را ایفا خواهد کرد. مالک جدید نیز می‌تواند به تدریج یا به صورت عمده و در چارچوب مقررات بازار بورس، نسبت به عرضه گواهی خود و دریافت وجود ریالی ناشی از فروش گواهی سپرده ارزی خود اقدام کند.

ب. نهاد ارزی سایر نیازهای ریالی خود را در چارچوب مصوبات هیات عامل و مقررات مجلس شورای اسلامی و هیات دولت، از محل فروش اوراق خود در بازار بورس، تامین خواهد کرد و در این حالت نیز اقدام به عرضه و فروش اوراق خود در بازار خواهد کرد.

۸. بانک عامل، علاوه بر استفاده از این منابع برای تسهیلات ارزی، سود سپرده ارزی را در مقاطع ۳ ماهه و به یکی از دو روش زیر به حساب‌دارندگان گواهی سپرده واریز خواهد کرد:

الف. براساس قیمت میانگین نرخ گواهی سپرده در یک ماه منتهی به تاریخ پرداخت سود، و نرخ سود گواهی سپرده ارزی، سود را به صورت ریالی محاسبه و از طریق شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه به حساب آخرین دارندگان اوراق گواهی سپرده ارزی در سررسید پرداخت سود، واریز می‌کند.

ب. متناسب با سود ارزی حاصل شده، گواهی سپرده ارزی جدید صادر و این گواهی را به تناسب دارایی هر یک از دارندگان به ایشان تخصیص خواهد داد. (مشابه فرآیند افزایش سرمایه جایزه در بازار بورس). چنانچه با توجه به تعداد گواهی سپرده نزد هر یک از سرمایه‌گذاران و سود گواهی سپرده‌ارزی، درصدی از یک واحد ارزی به یک شخص تعلق گرفت. (پاره‌گواهی یا گواهی بخشی) با مکانیزم موجود در بازار بورس و مشابه پاره سهم با آن رفتار خواهد شد.

۹. در سررسید پایانی، بانک عامل موظف به تسویه با کلیه دارندگان این گواهی سپرده ارزی است.

الف. با تمام دارندگان در سررسید پنج ساله، به صورت فیزیکی و با تحویل اسکناس دلار تصفیه انجام خواهد شد.

ب. اما در صورتی که امکان تصفیه فیزیکی و نقدی در آن زمان مهیا نبود (و شرایط همچنان مثل امروز با محدودیت‌هایی همراه بود) دو اختیار در مقابل دارندگان اوراق قرار داده می‌شود که ایشان انتخاب کنند با هر شخص بر مبنای یکی از دو حالت زیر تصفیه انجام خواهد شد:

۱. در صورت تمایل دارندگان گواهی سپرده، بانک عامل می‌تواند نسبت به ایجاد یک گواهی سپرده بلندمدت جدید اقدام و دارایی ایشان را به حساب جدید منتقل کند.

۲. بانک عامل از طریق مزایده ارز موجود در حساب ارزی و عرضه آن به واردکنندگان، وجوه ریالی را پس از تجمیع در اختیار آخرین مالکان اوراق گواهی سپرده ارزی قرار دهد.

در ادامه این نشست پس از بیان عوامل موفقیت و مزایای این طرح از نظر سخنران، این ایده با حضور صاحب‌نظران اقتصادی به بحث گذاشته شد و حاضران نقدها و پیشنهادهای خود را با آقای توکلی در میان گذاشتند